

Johan Britz

Arbetsmarknadsminister och vik Klimat- och miljöminister

103 33 Stockholm

kn.registrator@regeringskansliet.se

Kopia till: Magnus Moreau: magnus.moreau@regeringskansliet.se

Magnus Blümer: magnus.blumer@regeringskansliet.se

Lars Andersson

Hemställan

Green Power Sweden

070-111 27 02

Hemställan om längre tillstånds- och igångsättningstider

Green Power Sweden är en branschförening för företag som arbetar med storskalig vindkraft, storskalig solkraft och energilagring. Våra medlemmar står tillsammans för mer än en fjärdedel av Sveriges elproduktion, och bidrar med lagringseffekt för balansering av elsystemet. Våra medlemsföretag möjliggör elektrifieringen av Sverige.

Hemställan

- Igångsättningstiden för landbaserade vindkrafts-, sol- och batteriparker bör som utgångspunkt sättas till minimum 10 år.
- I särskilt komplicerade fall, exempelvis med olika tekniker i så kallade hybridparker som också innefattar lagring bör 15 år vara minimum.
- För havsbaserad vindkraft bör minimum vara 15 års igångsättningstid.
- Det behöver bli lättare att få förlängd igångsättningstid för befintliga projekt. Prövningsmyndigheterna bör vid sådana bedömningar beakta fler skäl än nätanslutning, exempelvis rådande marknadsförutsättningar.
- Tillståndstiderna behöver motsvara livslängden för moderna vindkraftverk och solpaneler.

Sammanfattning av Green Power Swedens skäl

- Elektrifieringen av samhället går långsammare än förväntat.
- Lägre efterfrågan på el ger lägre elpris, vilket hämmar nyinvesteringar i elproduktion.
- Takten på elektrifieringen och utbyggnaden av ny elproduktion måste gå i ungefär samma tempo för att marknadsförutsättningarna ska fungera.
- Omfattande resurser som bl.a. myndigheter, kommuner, närboende och bolag lagt ner i befintliga projekt går förlorade om tillstånden upphör att gälla.

Bakgrund och förslag

Elektrifieringen går långsammare än förväntat, vilket innebär att elanvändningen ökar i lägre takt än tidigare prognostiserat. En bidragande orsak är att flera industriprojekt har försenats. Effekten av detta är att vi idag har ett elöverskott som ger låga elpriser vilket gör det svårt att investera i exempelvis vindkraftsprojekt. För att marknadsförutsättningarna ska fungera behöver takten i elektrifieringen och utbyggnaden av ny elproduktion ske i ungefär samma tempo.

Det rör sig om omfattande resurser som redan har investerats i befintliga projekt. När tillstånd upphör att gälla innan projekten hunnit realiserats går dessa resurser att gå förlorade, vilket inte är förenligt med en god samhällsekonomisk effektivitet. Elektrifiering behöver också komma i gång för att Sverige ska kunna nå sina klimatmål, och när det sker är det avgörande att det finns tillstånd för förnybar elproduktion som snabbt kan tas investeringsbeslut om.

Behov av längre igångsättningstider

Förnybar elproduktion behöver få längre igångsättningstider i tillstånd. I dag kompletteras vind- och solparker ofta med energilager i så kallade hybridparker för att kunna leverera el på en jämnare nivå. Kombinationen av stora och komplexa investeringar samt en svårbedömd efterfrågan medför ökade krav på flexibilitet i fråga om igångsättning.

Att vissa vindkraftsprojekt i dag endast beviljas fem års igångsättningstid, och att storskaliga solparker kan få ännu kortare tid, är otillräckligt. Efter att ett projekt fått tillstånd återstår bl.a. att få nätkoncession från ansvarigt nätföretag, något som i dag kan ta flera år. Innan nätanslutningen är klar kan projektören inte gå vidare med beställning av teknisk utrustning såsom turbiner, solpaneler, batterier eller växelriktare. Vidare behöver projektet inom igångsättningstiden anmäla åtgärder gällande tillfartsvägar och hantera andra frågor som inte omfattas av miljötillståndet och invänta överklagandeprocesser, i tillägg till att detaljplanera projektet och upphandla entreprenörer och all teknisk utrustning.

I remissbehandlingen av Miljötillståndsutredningens förslag om tidiga områdesanvändningsbesked har flera tunga instanser framhållit att fem år även i det sammanhanget är för kort tid, och exempelvis femton år har nämnts som en tänkbar tidsgräns för sådana besked. Mot bakgrund av de uppenbara likheterna kan tidsfristen för sådana besked jämföras med vad som behövs för längd på igångsättningstiderna för tillstånd.

Problematiken gäller även förlängning av igångsättningstid för redan tillståndsgivna projekt. I dag medges sådan förlängning i princip enbart med hänvisning till att processen med att erhålla nätkoncession och/eller nätanslutning har dragit ut på tiden. Hänsyn bör dock tas även till andra relevanta skäl, såsom marknadsförutsättningar.

Behov av längre tillståndstider

EU-rätten förutsätter att tillstånd uppdateras regelbundet, men i Sverige ges som huvudregel eviga tillstånd. Även om det inte är ett krav enligt miljöbalken, är vindkraft en av få verksamhetstyper som ändå får tidsbegränsade tillstånd. Tillsammans med t.ex. kravet på kommunal tillstyrkan är detta en särbehandling jämfört med annan verksamhet som behöver miljö tillstånd.

Tillståndstiderna har historiskt satts med hänsyn till vindkraftsverkens tekniska livslängd, men har inte följt med utvecklingen för modern teknik. Så länge det inte införs ett system för tidsbegränsade tillstånd för all miljöfarlig verksamhet bör tillståndstiderna för vindkraft förlängas så att de motsvarar en realistisk teknisk livslängd för moderna vindkraftverk och solpaneler, i tillägg till den tid det tar att erhålla nätkoncession, säkerställa nätanslutning, detaljplanera, bygga och nedmontera anläggningen. Dessutom bör tillståndstiden räknas från tidpunkten då anläggningen driftsätts. Sådana igångsättningstider sparar dessutom arbete för myndigheterna eftersom de leder till färre ansökningar om förlängd tillståndstid.

Förhållande till EU:s förnybartdirektiv

EU:s förnybartdirektiv (RED III) föreskriver att förnybar elproduktion behöver en mer effektiv tillståndsprövning och föreskriver åtgärder. Direktivet anger också att verksamheter eller åtgärder för förnybar energi ska anses utgöra ett väsentligt allmänintresse. En förlängd igångsättningstid för förnybar elproduktion ligger i linje med direktivets syfte. Förnybar el är en förutsättning för andra aktörers möjlighet att delta i klimatomställningen, vilket bör vägas in i den samlade bedömningen.

Tekniska motiv

Ett syfte med strikt begränsad tid för igångsättning av industriprojekt är att säkerställa användning av bästa möjliga teknik. För förnybar elproduktion med vind- och solenergi sker dock en snabb teknisk utveckling som innebär att nya anläggningar är mer kostnadseffektiva än äldre. Det finns därför redan ekonomiska incitament att använda den senaste tekniken.

Den logik som motiverar kort igångsättningstid för att driva fram teknikutveckling är därmed inte direkt tillämplig på förnybar elproduktion, till skillnad från konventionell teknik som medför utsläpp av skadliga ämnen. I traditionella industriverksamheter innebär ny teknik ofta tillägg eller reningssteg som gör den nya tekniken relativt sett dyrare än den befintliga. Denna situation är inte jämförbar med utvecklingen inom vind- och solenergi.

Förslag till ändringar

Green Power Sweden föreslår att regelverket som styr tillstånds- och igångsättningstider ändras enligt följande:

- Igångsättningstiden för landbaserade vindkrafts-, sol- och batteriparker bör som utgångspunkt sättas till minimum 10 år.
- I särskilt komplicerade fall, exempelvis med olika tekniker i så kallade hybridparker som också innefattar lagring bör 15 år vara minimum.
- För havsbaserad vindkraft bör minimum vara 15 års igångsättningstid.
- Det behöver bli lättare att få förlängd igångsättningstid för befintliga projekt. Prövningsmyndigheterna bör vid sådana bedömningar beakta fler skäl än nätanslutning, exempelvis rådande marknadsförutsättningar.
- Tillståndstiderna behöver motsvara livslängden för moderna vindkraftverk och solpaneler.

Stockholm 2026-03-25



Nils Grunditz
VD
Green Power Sweden



Lars Andersson
Ansvarig för energisystem och
energilagring
Green Power Sweden